

Poslední etapa je v cíli

v rámci tzv. programu CARDS (Community Assistance to Reconstruction, Development and Stability in the Balkans).

Rok 2003 přinesl na tomto poli další významný krok kupředu. Zasloužilo se o to Řecko, které v prvním pololetí předsedalo unii a vzhledem ke své geografické poloze si zlepšení vztahů mezi Evropskou unií a balkánskými zeměmi vytyčilo jako hlavní prioritu svého předsednictví. Summit EU a na něj navazující konference nejvyšších představitelů zemí EU a balkánských států ve dnech 19.–21. června 2003 v Soluni to potvrdily. EU opětně zdůraznila perspektivu členství, kterou nabídla balkánským státům na summitu ve Faïře a v prosinci 2002 v Kodani. Navíc upřesnila formy, jimiž je ochotna podporovat balkánské země na jejich cestě k evropské integraci. Rychlost přibližování bude záviset na pokroku reforem v ekonomice a dodržování lidských práv a demokratických standardů. Ze západobalkánských zemí přihlášku do EU podalo zatím – 21. února 2003 – jen Chorvatsko. Je tak druhou zemí bývalé Jugoslávie, která o členství v EU požádala. První bylo Slovinsko, které tak učinilo už 10. června 1996. Vstupní jednání uzavřelo v prosinci 2002 v Kodani, takže se členem unie stane spolu s ostatními devíti uchazeči od 1. května 2004.

S Ruskem se Evropská unie setkává už léta na nejvyšší úrovni. V roce 2003 se konaly dva takové summity: první 31. května v Petrohradu, druhý 5.–6. listopadu v Římě. Návrhy EU vůči Rusku nejdou tak daleko jako v případě Balkánu, není mu nabízeno členství, nicméně se s ním jedná o důležitých otázkách, jako jsou vytvoření společného celoevropského trhu s energií za účasti Ruska, jaderná bezpečnost, ratifikace Kjótského protokolu, společný boj s organizovaným zločinem. V Petrohradu už bylo dosaženo dohody mezi Evropskou unií a Ruskem o vytvoření společného prostoru vědeckého výzkumu. Na listopadovém summitu v Římě byl učiněn další krok kupředu podepsáním dvou důležitých dohod. První je o vědecké a technické spolupráci mezi EU a Ruskem. Dohoda umožňuje spolupráci mezi vědci obou stran v řadě oborů, zvláště důležitá je pro Evropskou kosmickou agenturu, která bude moci napříště více využívat ruské rakety pro výzkum vesmíru, zejména při plánovaných expedicích na Mars a Venuši. Druhá v Římě podepsaná dohoda je o spolupráci mezi Evropskou unií a ruskými bezpečnostními složkami při boji s nelegální migrací a obchodem s drogami a lidmi. Přípravuje se i další dohoda, podle níž by měla být do roku 2010 zrušena vízová povinnost mezi Ruskem a zeměmi EU. Již letos by mělo dojít ke zjednodušení žádosti o vízum. Jednou z otázek, o nichž se v Římě jednalo, ale o níž se dosud nepodařilo dosáhnout dohody, je podpora vstupu Ruska do Světové obchodní organizace (WTO). Unie totiž odmítá hlasovat ve WTO pro přijetí Ruska za člena, neboť podle jejího názoru příliš reguluje ceny ropy a zemního plynu na vnitřním trhu a udržuje je na příliš nízké úrovni, což EU považuje za svého druhu nepřipustný dumping. Moskva však v dané chvíli rychlou deregulaci odmítá, neboť by to podle ní mělo pro ruské hospodářství přilíš velké negativní makroekonomické důsledky. Evropský komisař Ch. Patten zase za své návštěvy v Kyjevě 7.–8. listopadu 2003 jednal s ukrajinskými představiteli hlavně o vízových otázkách a přeshraniční spolupráci.

Formální partnerství mezi EU a zeměmi jižního Středomoří se datuje od roku 1995, kdy se v Barceloně konala ve dnech 27.–28. listopadu první euro-středomořská konference. Na ní byl odstartován tzv. barcelonský proces, který si podle schváleného programu klade za cíl spolupráci ve třech oblastech:

- v politické a bezpečnostní oblasti s cílem vytvořit společný prostor stability a míru;
- v hospodářské a finanční oblasti směřující k vytvoření euro-středomořské zóny volného obchodu;
- v sociální a kulturní oblasti zaměřené na podporu vzájemného porozumění a rozvoj lidských zdrojů.

Barcelonský proces má multilaterální charakter, ale EU uzavírá s každou zemí individuální asociační dohodu odpovídající jejím specifickým zájmům. S většinou zemí už byly takové asociační dohody podepsány. Od Barcelony se konají každé dva roky ministerské konference (Malta – 1997, Palermo – mimořádná konference 1998, Stuttgart – 1999, Marseille – 2000 a Valencie – 2002). Na každém zasedání je schvalován rámcový plán pro nastávající období.

V ekonomické oblasti je nejdůležitějším cílem vytvoření euro-středomořské zóny volného obchodu do roku 2010. České republice tak členství v EU od 1. května 2004 nabízí možnost stát se součástí jednotného euro-středomořského prostoru a využívat některé možnosti podílet se s ostatními členskými zeměmi unie na